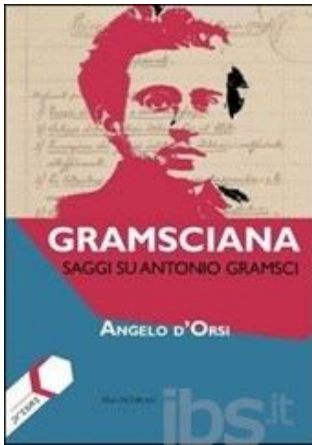

RECENZII

Angelo d'Orsi, Gramsciana. Saggi su Antonio Gramsci

Angelo d'Orsi, *Gramsciana. Saggi su Antonio Gramsci*, Mucchi editore, 2016.

În anul 2014 la editura Mucchi din Modena a ieșit de la tipar o lucrare de referință dedicată lui Antonio Gramsci intitulată: „Gramsciana. Eseuri despre Antonio Gramsci”. Autorul este Angelo d'Orsi. Profesor în cadrul Universității din Torino, este specialist în istoria gândirii politice fiind membru al Comisiei care se ocupă cu editarea la nivel național a scrierilor lui Antonio Gramsci. De-a lungul timpului a publicat mai multe studii și cercetări

dedicate personalității și gândirii politice a teoreticianului sard. Dintre acestea amintim volumul colectiv intitulat sugestiv: „Cercetări asupra Caietelor dispărute, renunțări, reneșări, trădări: legende sau adevăruri” la Accademia University press în anul 2014. Demersul autorilor a fost acela de a face lumină în multitudinea de bârfe de tip jurnalistic și abordări pseudo-științifice ce privesc viața lui Gramsci.

Cartea de autor intitulată „Gramsciana” continuă demersul inițiat cu temele dezbătute în cadrul volumului colectiv. D'Orsi și-a propus să se adreseze nu doar gramscienilor ci și non-gramscienilor și persoanelor care nu sunt obișnuite cu opera lui Gramsci.

Eseurile adunate în această lucrare conturează un portret complex al lui Antonio Gramsci, a gândirii și acțiunilor politice ce parcurg trei etape fundamentale: perioada de tinerețe, maturitatea intelectuală și în fine, perioada petrecută în anii de închisoare. Studiile lui d'Orsi scot în evidență elementele care au permis autorului sard să supraviețuiască din punct de

vedere intelectual căderii zidului Berlinului și invalidării modelului regimului comunist în Europa de Est și fosta Uniune Sovietică. Numai așa se poate explica de ce, prăbușirea „socialismului real” l-a propulsat pe Gramsci la categoria celor mai citați, studiați, traduși și analizați autori marxiști și comuniști la nivel mondial în ultimele decenii.

„Prezența” lui Gramsci în spațiul ideilor contemporane este actual în pofida „abuzurilor” de tip conceptual la care au fost supuse scrierile sale, încă de la momentul publicărilor postume. Elementele de originalitate cu care Gramsci a interpretat mai multe fenomene atât din interiorul spațiului cultural și politic italian cât și a panoramei teoriei marxiste și a lumii comuniste, l-au transformat într-un autor cu caracter universal.

Interesul cu care Gramsci este citit în continentul american, de exemplu, în ultimele decenii, se datorează și faptului că acesta nu este văzut doar în paradigma teoretică dar și în cea lingvistică, istorică și politică. Una dintre marile „descoperiri” ale autorului sard a fost aceea că, pe parcursul scrierilor sale a inventat cuvinte, a creat neologisme sau reinventat termeni prin reinterpretarea acestora.

Eseurile, chiar dacă tratează argumente diferite, sunt legate între ele printr-un argument comun: gândirea lui Gramsci este actuală și poate conduce la o reîmprospătare teoretică a spațiului ideilor contemporane pe fondul „victoriei” de necontestat a liberalismului economic pe care

fenomenul globalizării l-a promovat și impus.

Punctul de plecare al cugetărilor lui Gramsci este dorința de ași explica și de a explica contemporanilor cauzele înfrângerii Partidului Comunist Italian, în raport cu mișcările reacționare ce s-au regrupat în jurul fascismului. Pornind de la această asumare a înfrângerii ce a fost atât personală, cât și ideologică, în condițiile în care a fost liderul Pci, teoretician sard meditează asupra mișcării revoluționare la care a participat. Trebuie să afirmăm că, gândirea politică gramsciană este de sorginte italiană, chiar și atunci, când se referă la teme ce sunt specifice spațiului nord-american cum este fordismul de exemplu. Acesta îl analizează prin ochii unui teoretician ce își pune problema raportului dintre cetățean și stat, dintre muncă și proprietate, etc.

La Gramsci, temele de reflecție se încadrează în tema mai largă a fenomenului risorgimental în care sunt folosiți termeni, concepte, categorii, noi sau reinterpretate.

Pentru a folosi câteva exemple, una dintre temele preferate de gânditorul sard este aceea ce privește catolicismul. Cu toate că este în mod radical ateu, nu poate fi considerat anticlerical, deoarece a demonstrat o admirație nedisimulată față de Biserică, recunoscând, de exemplu, instituției capacitatea de a crea și impune hegemonia.

O altă temă este aceea a relației dintre educație-cultură și politică, deoarece, în viziunea lui Gramsci nu

poate exista în mod real o Agora fără o cultură, fără o cultură politică. Iar pentru ca aceste condiții să poată fi îndeplinite este fundamental ca Statul să își îndeplinească rolul Educator. Pentru Gramsci, educația trebuie să fie în mod exclusiv apanajul Statului, prin intermediul școlii, deoarece fără o școală publică serioasă, severă și riguroasă nu poate să existe un spațiu public, o Agora și deci, o viață reală a Statului. În această cheie interpretativă, Gramsci, care rămâne un revoluționar propune o nouă

formă de exprimare, care exclude violența asaltului sângeros asupra instituțiilor și promovează un nou model, fondat pe instrumente culturale în care rolul intelectualilor este fundamental.

Recenzorul acestei cărți lasă cititorilor interesați plăcerea să lectureze argumentele în condițiile în care, deși este în limba italiană, limbajul promovat și asumat de autor este simplu și direct.

Sabin DRĂGULIN